

Comentariu

la Folderul 10 Tb Formale și funcții integrative

2025

Psihopatologia Generală a lui Jaspers (1913) a păstrat tradiția Kantiană de a avea în vedere „aspecte formale,, constitutive ale organizării psihismului uman normal, comentând din această perspectivă perturbări psihice importante precum sindromul halucinator sau delirant; și, sugerând că... principalele sindroame ale psihopatologiei ar exprima tocmai disfuncția unor astfel de structuri. Tratatul lui Jaspers nu a abordat însă direct contururile unei psihologii generale a persoanei umane, deși aceasta se număra pe atunci printre acele noi „științe umane,, pe cale de constituire,.. a căror metodologie filosofii vremii încercau să o contureze.

Psihologia științifică de laborator din sec XIX și XX nu a pornit de la început cu aparatul formal-transcendental kantian în spate, preocupându-se de datele pozitive obținute din observații experimentale (ghidată aproximativ de psihologia scoțiană a facultăților: cognitive, volitive, afective); și extinzându-și cercetările la animale, cu prelucrarea statistic-matematică a datelor obținute. În sec XX, metodologic s-au impus, alături de psihanaliză, doctrinele comportamentaliste și configuraționiste,.. apoi cognitivismul. În a doua jumătate a veacului s-a dezvoltat progresiv – în corelație cu o nouă poziționare a psihanalizei - psihologia dezvoltamentală, a atașamentului și a ciclurilor vieții; și o psihologie a persoanei și a relațiilor interpersonale, ce se integrează în rețele sociale. Avansul neuroștiințelor a detaliat acum fundarea cerebrală a funcționării psihismului.

În sec XXI, odată cu dezvoltarea unei psihologii evoluționist culturale, s-a ridicat însă problema unei configurații de ansamblu a psihismului uman în specificitatea sa. Psihologie a persoanei conștiente care să includă comprehensiv, biopsihologia acumulată adaptativ de evoluția lumii animale, în profilul unui psihism rezultat din antropogeneză și din evoluția istorică a lumii umane. Stările psihopatologice au fost acum interpretate ca un „experiment

Chenar 1

Tema FORMEI la Kant și în gândirea sec XX

Psihologia comentată de Kant cu referințe la „formă,, era - la fel ca și trimiterea lui Aristotel spre acest concept - derivată dintr-o speculație filosofică onto-gnoseologică. Pentru Aristotel forma (eidos-morfē) era un principiu constitutiv a realității (cunoscute...)... „ceva,, ce întemeiază „ceea ce este,,; și aceasta, într-un mod în același timp determinant și generic, pornind de la utilizarea unei materii amorfe (*hilé... hylomorfism*); materia fără intervenția formei era echivalentul haosului, a nimicului, a ceea ce nu este..cea bine în-formată..ajungea la esență. Această comentare filosofică a conceptului de formă inițiată de Aristotel, se va prelungii până târziu în dezbaterile Scolasticii, persistând și până după Renaștere; când, în cultura occidentală s-a dezvoltat o înțelegere a psihismului ca dimensionat printr-o „conștiință de sine subiectiv cogitantă diacronă,, ce vizează.. o „lume exterioară spațial obiectivă a datelor pozitive,,. Iar după introducerea de către Leibnitz a conceptelor de percepție și de apriorism aperceptiv, Kant comentează „psihismul formal al eului conștient,, dintr-o dublă perspectivă: pe de o parte:- ca deschis spre categoriile aprioric transcendente ale esteticii și intelectului....iar pe de altă parte, - ca asimilând datele pozitiv-obiective ale lumii perceptibile, printr-o „sinteză apriorico empirică a fenomenelor lumii,,. Formalismul acestui psihism specific ființei raționale a omului s-ar manifesta, pe deoparte ca și condiția de posibilitate a constituirii fenomenalității lumii umane; iar pe de altă parte, ca întemeiere etică, rezultată din raportarea liberă (și demnă) a persoanei umane la o altă persoană. Deci, spre deosebire Aristotel.. „forma,, nu e la Kant doar o „caracteristică generică a esenței a ceea ce este,,...ci și o dimensiune specifică a psihismului omului ca ființă rațională, ce cunoaște valid o lume..Complexa viziune asupra psihismului uman cunosător centrat de „eul conștient,, a lui Kant, a fost începutul unui drum; stând pe deoparte la baza epistemologiei contemporane (suprapersonale),..pe de alta, la baza edificării unei imagini a psihismului individual al persoanei (aspect problematic ce va fi reluat de Husserl),

Conceptul de *formă* nu a jucat un rol important în psihologia experimentală de laborator ce s-a instituit în sec XIX..și nici în „comportamentalismul,,psihologic al sec XX; fiind însă invocate de doctrina Gestaltistă (centrată pe dimensiunea de „aspect-figură,, a formei percepute, ..delimitată, coerentă și semnificantă). În sec XX, o reluare (indirectă) a problematicii lui Kant a realizat-o, „pornind de la nivelul „vieții cotidiene,,... filosoful existențialist Heidegger, odată cu comentarea „existențialilor,, apriorici ai DASEIN-ului,,; și fenomenologul Husserl, ce invita la o analiză reflexiv-subiectiv-conștientă în adâncime, până la un nivel al „ego-ului transcendental,,...ce vizează intențional („noetico noematic,,) aspecte faptice ale lumii; ce pot fi „prezentificate,, în actualitatea trăită. Orientarea fenomenologico personalistă a lui Scheler, a încercat o sinteză între moștenirea formalist etică a lui Kant.. și noile abordări afective ale psihismului uman, corelate și moștenirii biologice; iar fenomenologi precum Merleau-Ponty, au subliniat... importanța implicării corporalității persoanei în trăirile conștiente... cea a fundării cerebrale a funcțiilor psihice.. si.. problematica structurării prezentului trăit. Pe parcursul sec XX s-a configurat doar treptat o înțelegere de ansamblu a psihismului persoanei umane, căruia să i se configureze o structură formală, de fond. La începutul sec XXI, ascensiunea evoluționismului psihologic a solicitat însă o circumscriere mai clară a dimensiunilor specifice ale psihismului uman, a descifrării structurilor sale psiho-cerebrale de bază... a principalelor coordonate formale de organizare ale psihismului uman actual.

natural,,...care poate aduce în prim plan aspecte formale al unor structuri funcționale psihice de bază, în cadrul unei deficiențe a psihismului care-i blochează inserția în suprastructura socio culturală a vieții cotidiene. S-a impus astfel interesul pentru un model generic al psihismului conștient normal al persoanei, și pentru structurile formale constitutive ale acestuia.

Interesul pentru această infrastructură formală a fost stimulat în această perioadă de început a sex XXI, și de ideea evoluționistă a transmiterii genetice a unor rețele neuronale modulare, care sunt suportul cerebral al unor funcții neuropsihice bazale, precum limbajul articulat, creierul social, funcțiile executive (ale acțiunii cu scop), autopercepția și autoreprezentarea identității persoanei..și chiar perceperea filtrată atențional a situațiilor semnificante. Astfel de funcții se dezvoltă progresiv și se exersează pe parcursul ontogenezei, organizând structural **psihismul persoanei identitare.. centrată de sine.. ce se manifestă prin intermediul situațiilor actuale**; și care stă la baza deficitelor disfuncționale psihopatologice ce se exprimă prin sindroame. (Un profil al acestei structuri e propus și analizat din varii perspective în Clusterul A și B).

Perspectiva unui psihism centrat de un **Sine identitar (biografico caracterial) agențial, încorporat și circumscris social,, organizat printr-un ansamblu solidar de structuri funcționale și manifestându-se prin situații actuale,,** a readus în prim plan ideea kantiană a unității sintetice a acestui „pol individual,, al existenței umane. Iar corelativ acesteia, tema, „dezorganizării,, coerenței centrale a acestei unități, studiată de Bleuler în schizofrenie la începutul sec XX; sindrom dezorganizant ce avea în vedere disfuncția manifestării coerent ordonate și sintetice ale psihismului.. în contexte dinamice diverse....rezultând des-ordine..in-coerență..neficiență și pierderea comprehensiunii.

Studierea acestor aspecte a fost reluată metodic la începutul sec XXI de către cognitivism, inițial în cadrul studiilor developmentale, de constituire în primii ani a nucleului „eului conștient,, a copilului,,care devine capabil să se înțeleagă ca autor al propriilor trăiri și acțiuni...și să identifice perceptiv alte persoane ca având o minte identică cu a sa (competența ToM). Studiile centrate pe autismul developmental au evidențiat la această cazuistică și un deficit al „coerenței centrale perceptiv,, (fixarea pe detalii...cu incapacitatea

perceperii unei ordini unui întreg contextualizat). Psihopatologia relev - de altfel - și disfuncții ale apercepției și gestionării sintetizatoare a ordinii temporale în desfășurarea unui act (în tb de personalitate obsesiv-psiastenă.. și în comunicarea schizotipală). Patologia trăirii ordinii și ordonării la nivelul operării cu întreguri coerent centrate și delimitate... se relevă acum ca perturbare a unei „*funcții formale generice a coerenței centrale*„ (f.CC),...distribuită în toate ariile semnificative de organizare și funcționare ale psihismului. Manifestarea cea mai pregnantă a deficitului disfuncțional al f.CC se întâlnește în psihopatologie pe o axă ce se distribuie între: schizofrenia deficitar dezorganizantă – patologia obsesiv-compulsivă și autismul developmental.

Folderul conține elaborări (publicate, comunicate sau aflate în manuscris) din perioada anilor 2010-2013, pe marginea studiilor cognitive și evoluționiste din acea perioadă; elaborări ce au stat la baza unor lucrări ulterioare.